

การวิเคราะห์ความสามารถของเกษตรกรผู้ผลิตพริกไทย
ในการปฏิบัติตามมาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน
สู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย
An Analysis of Pepper Growers' Ability to Practice
Palian Pepper Plots to Safe Plot Standard

รัตนา อุจน์จันทร์¹ สูดนัย เครือหาลี¹ พรศิลป์ สีเผือก¹ และนภัสวรรณ เลี่ยมนิมิตร^{1*}
Rattana Unjan¹, Sudanai Krualee¹, Pomsil Seephueak¹ and Napassawan Liamnimitr^{1*}

¹ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย นครศรีธรรมราช 80110

¹ Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Nakhon Si Thammarat, 80110, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: rattana.u@rmutsv.ac.th

(Received: October 5, 2022; Revised: May 26, 2023; Accepted: June 7, 2023)

บทคัดย่อ

การพัฒนาศักยภาพการผลิตพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนให้กับกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจในท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนห่วงโซ่มูลค่าการผลิตในพื้นที่ การวิเคราะห์ปัญหาและประเมินความสามารถของเกษตรกรในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การยกระดับการผลิตพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนไปสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัยได้ จึงได้ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตพริกไทยในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดตรัง ด้วยการสุ่มตัวอย่างสมาชิกอย่างง่าย จำนวน 36 ราย โดยการสรุปปัญหาและประเมินความสามารถของเกษตรกรในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยในพื้นที่เป้าหมาย คือ ปัญหาของการผลิตและผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน โรคในพริกไทย และขาดการจัดเก็บข้อมูลการผลิตและผลผลิตที่เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินความสามารถของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัย พบว่า เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติในการใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และการใช้สารป้องกันกำจัดโรค รวมทั้งการบรรจุหีบห่อและการบันทึกข้อมูล นำไปสู่แนวทางในการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย ที่ต้องมุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้ เพื่อให้การผลิตพริกไทยมีความปลอดภัยตามมาตรฐาน โดยการสนับสนุนเพิ่มองค์ความรู้ในการผลิตและการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะการบรรจุหีบห่อเพื่อจำหน่าย ตลอดจนการเก็บบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตามแนวทางของมาตรฐานแปลงปลอดภัย

คำสำคัญ: พริกไทยสายพันธุ์ปะเหลียน มาตรฐานแปลงปลอดภัย การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

Abstract

The development of Palian pepper production potential for local farmers and enterprises can drive the value chain in the area. Conducting problem analysis and assessing farmer potential are effective methods to increase production and ensure Good Agricultural Practices (GAP) standards. To achieve this, 36 farmers were selected from pepper growers in three districts of Trang Province and surveyed through focus group discussions, interviews, and questionnaires. Results indicated that the major problems facing pepper growers in the targeted areas were substandard production and output, pepper diseases, and a lack of systematic data collection. The assessment of farmers' potential also revealed a lack of knowledge and skills for the proper use of pesticides, packaging, and data recording. To enhance the Safe Plot Standard, it is crucial to focus on addressing issues that are outside farmers' control. This can be achieved by educating them on how to manage post-harvest products, particularly in terms of packaging for sale, and urging them to adhere to the Safe Plot Standard guidelines while keeping accurate records.

Keywords: Palian pepper, Safe Plot Standard, Good Agricultural Practices

บทนำ

ในอดีตพื้นที่จังหวัดตรัง เป็นพื้นที่ ๆ มีพืชท้องถิ่นดั้งเดิมประเภทเครื่องเทศ ซึ่งคือ พริกไทยพันธุ์ปะเหลียน พริกไทยพันธุ์นี้มีประวัติอยู่คู่กับท้องถิ่นปะเหลียนและจังหวัดตรังมาช้านาน ด้วยเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือ มีกลิ่นหอม เม็ดเล็ก เม็ดร้อน เหมาะสมในการทำยาสมุนไพร จนได้ชื่อว่าเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้สูง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลับพบว่า มีพื้นที่รวมในการปลูกพริกไทยชนิดนี้ไม่ถึง 5 ไร่ จากการที่ได้เก็บข้อมูลและจากคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่น โดยนายจรัส บวขุม และนายจรัญ แซ่เอี้ยว เกษตรกรอำเภอปะเหลียน ทำให้ทราบว่าพื้นที่ปลูกพริกไทยลดลงมากที่สุดในช่วงปี 2536 เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่พริกไทยมีราคากิโลกรัมละ 17-18 บาท ในขณะที่ยางพารามีราคาสูง ส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่หันไปปลูกยางพาราซึ่งเป็นพืชหลักแทน

โดยในปี 2562 และ 2563 จากการทำงานวิจัยในพื้นที่อำเภอปะเหลียนภายใต้งานวิจัยโครงการย่อยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการผลิตและกระบวนการแปรรูป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนตลอดห่วงโซ่อุปทาน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง” ภายใต้ชุดโครงการ “นวัตกรรมพัฒนาพื้นที่เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและหนุนเสริมผู้ประกอบการชุมชนในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จังหวัดตรัง และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่าง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า พริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งราคาจำหน่ายของพริกไทยดำอยู่ที่กิโลกรัมละ 300-500 บาท และพริกไทยขาวกิโลกรัมละ 1,000-1,200 บาท แต่ในขณะที่เดียวกันผลผลิตที่ได้ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคสำหรับการปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนนั้นพื้นที่ 1 ไร่ สามารถปลูกได้ 400 ค้าง โดยพริกไทยสายพันธุ์นี้กำลังได้รับความนิยม และถูกขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อีกทั้งยังถูกเตรียมยกให้เป็นพืชทางเลือกอันดับ 3 ของจังหวัดตรัง ในปัจจุบันมีเกษตรกรและผู้สนใจให้ความสนใจและมีการปลูกพืชชนิดนี้เพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ผลผลิตของพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนที่ได้ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค มีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ และผลผลิตที่ได้หลังจากการทำแห้งบางส่วนยังมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้ในแต่ละพื้นที่มีการจัดการคุณภาพที่ไม่เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้เมื่อผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ไปในแต่ละรอบการสั่งและในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดตรังได้ผลผลิตที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้ผลผลิตต่ำและมีคุณภาพที่ไม่สม่ำเสมออาจเกิดจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ สำหรับพื้นที่ที่มีการปลูกพริกไทยติดต่อกันมาเป็นเวลานาน มักประสบปัญหาต้นพริกไทยทรุดโทรมและมีผลผลิตต่ำ [1] ทั้งนี้สาเหตุประการหนึ่งซึ่งมาจากการจัดการธาตุอาหารและน้ำที่ไม่ถูกต้อง เหมาะสม และตรงตามความต้องการของต้นพริกไทย อีกทั้งยังมีการเข้าทำลายของโรคพืช โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากเชื้อสาเหตุในดิน เช่น โรครากเน่าและโคนเน่าที่เกิดจากเชื้อรา *P. palmivora* Dastur ซึ่งตรงกับรายงานของ Tsao และ Tummakate [2] ในแหล่งปลูกอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง พบว่ามีสาเหตุจากเชื้อดังกล่าว นอกจากนี้กิ่งพันธุ์ที่ใช้อยู่มีอัตราการรอดและความสมบูรณ์ต่ำ ทำให้ระยะในการให้ผลผลิตช้าตามไปด้วย และสาเหตุที่ทำให้คุณภาพของผลผลิตที่ออกมาไม่มีความสม่ำเสมอ ส่วนหนึ่งมาจากการเก็บเกี่ยวในช่วงระยะที่ไม่เหมาะสม ทำให้คุณภาพหลังการทำพริกแห้งไม่เหมาะสมและมีส่วนเมล็ดที่แห้งและลีบเป็นจำนวนมาก ส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตสดก่อนการแปรรูป นอกจากนี้การปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนในจังหวัดตรังยังมีน้อย อีกทั้งแปลงปลูกและการจัดการแปลงยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน โดยมาตรฐานเหล่านี้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม และความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ซึ่งทำให้มีโอกาสในการขายสินค้าได้มากขึ้น การยก

ระดับให้ได้มาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย จึงมีความสำคัญในระดับต้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาและบริหารจัดการการผลิตและจัดการผลผลิตพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากและทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่หมุนเวียน ทั้งนี้เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนห่วงโซ่คุณค่าการผลิตและการกระจายรายได้สู่เกษตรกรผู้ผลิต ตลอดจนการยกระดับศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ด้วยกระบวนการวิจัยและนวัตกรรม

วัตถุประสงค์

- (1) วิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่การยกระดับมาตรฐานแปลงปลอดภัย
- (2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่การยกระดับมาตรฐานแปลงปลอดภัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน เป็นเกษตรกรที่อยู่ภายใต้กลุ่มซึ่งจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและ/หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการขึ้นทะเบียน หรือการรับรองว่าเป็นเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนกับทางหน่วยงานสหกรณ์การเกษตรหรือกรมส่งเสริมการเกษตรใน 3 พื้นที่ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ อำเภอปะเหลียน อำเภอวังวิเศษ และอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง จำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 118 ราย และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของแต่ละกลุ่ม จำนวน 36 ราย แบบจับฉลากรายชื่อแล้วไม่ใส่กลับคืน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวสำหรับการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ตามขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้
- (1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการเก็บข้อมูลโดยอาศัยการพูดคุย การสังเกตแบบไม่เป็นทางการด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบบันทึก และแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเพื่อวิเคราะห์ปัญหาในการผลิตและการจัดการผลผลิต
  - (2) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้มีการรวบรวมไว้แล้วจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ เช่น ข้อมูลทางวิชาการ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และ 2) ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่เข้าถึงในพื้นที่อำเภอปะเหลียน อำเภอวังวิเศษ และอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยแล้วจึงสัมภาษณ์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็นวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

(1) จัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ลงพื้นที่ อำเภอปะเหลียน อำเภอนาโยง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง เพื่อจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม โดยให้เกษตรกรสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมายเกี่ยวกับพริกไทยตรัง เพื่อนำปัญหามาดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย

(2) ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ทั้งในส่วนของเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม

ในการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการสรุปตีความเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตพริกไทยของกลุ่มตัวอย่าง

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม เพื่ออธิบายข้อมูล และสรุปตารางพร้อมคำอธิบาย

ซึ่งความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) มีเกณฑ์การประเมินศักยภาพเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังนี้

4 คือ ปฏิบัติได้มาก หมายถึง สามารถปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยได้อย่างต่อเนื่อง

3 คือ ปฏิบัติได้ปานกลาง หมายถึง สามารถปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยได้อย่างสม่ำเสมอแต่อาจขาดบ้างในบางครั้ง

2 คือ ปฏิบัติได้น้อย หมายถึง มีการปฏิบัติบ้าง ไม่สม่ำเสมอ ปฏิบัติได้บางครั้ง

1 คือ ไม่สามารถปฏิบัติได้ หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยได้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.00 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.81-3.40 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.21-2.80 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.61-2.20 หมายถึง ปฏิบัติได้ในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.60 หมายถึง ไม่สามารถปฏิบัติได้

ผลการศึกษา

1. วิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน

จากการทำกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนในพื้นที่ศึกษา 3 พื้นที่หลัก คือ อำเภอปะเหลียน อำเภอวังวิเศษ และอำเภอนาโยง ดังแสดงผลใน Table 1 พบว่า

เกษตรกรประสบปัญหาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งปัญหาของการผลิตและผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเรื่องโรคในพริกไทย ตลอดจนขนาดการจัดเก็บข้อมูลการผลิตและผลผลิตที่เป็นระบบ

Table 1. Problems of Palian Pepper Growers

Sample	Problems
Plaengyai Pepper Community Enterprise, Village No. 9, Khao Wiset Subdistrict, Wang Wiset District	Pepper growers often face issues with productivity and plot management, including a lack of knowledge about best practices and standardized methods. They also tend to use non-certified chemicals and plant different pepper species together, which can affect the quality of the pepper during processing. Additionally, many growers do not keep systematic records or data about their household accounting and production methods.
Rai Montri Community Enterprise, Palian Subdistrict, Palian District	The main problems identified include non-standardized product grading, lack of systematic data collection, and disease outbreaks during specific seasons.
Lamor Local Pepper Planting Community Enterprise, Lamor Subdistrict, Nayong District	The problems identified include planting other pepper varieties together with Palian pepper, resulting in ungraded black pepper production that may contain adulteration of other varieties. The pepper plots are not GAP certified, and there is no systematic household accounting or data collection. Additionally, there is a lack of knowledge in selecting pepper cultivars for propagation and managing disease outbreaks during certain seasons
Local plant genetic preservation community enterprise (Palian pepper variety)	Farmers have varying practices in selecting and caring for pepper cultivars, affecting the quality of seedlings. Other issues include non-certified agricultural practices, lack of data collection, and insufficient knowledge of disease problems. There is also a need for community enterprise groups to provide support.

2. การประเมินศักยภาพเบื้องต้นเพื่อทำการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย

ทำการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการทำความเข้าใจกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อเตรียมแปลงพริกไทยตามมาตรฐานแปลงพริกไทยสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย ซึ่งเมื่อพิจารณาศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยโดยรวมของแต่ละพื้นที่ พบว่า ทุกกลุ่มมีศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยในระดับปานกลาง (Table 2 – 3)

จากการประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (Table 2) จะเห็นได้ว่า เกษตรกรแต่ละกลุ่มจะมีศักยภาพเกี่ยวกับการผลิตพริกไทยในประเด็น “แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนที่สำคัญ” และ “ลักษณะต้นพันธุ์พริกไทยปะเหลียน” มากที่สุด เหมือนกัน ขณะเดียวกัน พบว่า เกษตรกรไม่มีศักยภาพหรือไม่สามารถปฏิบัติในประเด็น “การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช” และ “การใช้สารป้องกันกำจัดโรค” ได้เหมือนกัน

สำหรับการปฏิบัติเกี่ยวกับวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพริกไทยพันธุ์ปะเหลียน พบว่า เกษตรกรของกลุ่มปลูกพริกไทยพื้นบ้านละมอ อำเภอนาโยง และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทย อำเภอปะเหลียน มีศักยภาพในการปฏิบัติมากที่สุด และรองลงมา ตามลำดับ

ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อและการบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรทุกกลุ่มไม่มีศักยภาพหรือไม่สามารถปฏิบัติได้ในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวเหมือนกัน ยกเว้น เกษตรกรในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทย อำเภอปะเหลียน มีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตาม ทุกกลุ่มมีศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัยในระดับปานกลาง ดัง Table 3

Table 2. Farmers' Potential in Safe Pepper Planting Practices by Farmers in Trang Province

	Plaeng-Yai-Prik-Thai Community Enterprise, Village No. 9, Khao Wiset Subdistrict, Wang Wiset District, Trang Province			Raimontri Community Enterprise			Palian District Pepper Farmers Group			Local Plant Genetic Conservation Community Enterprise (Palian Pepper)		
	Average	Practical Potential	Practical Potential	Average	Practical Potential	Practical Potential	Average	Practical Potential	Practical Potential	Average	Practical Potential	Practical Potential
1	3.42	The Highest	The Highest	3.53	The Highest	The Highest	3.64	The Highest	3.71	The Highest	3.64	The Highest
2	3.60	The Highest	The Highest	3.98	The Highest	The Highest	3.83	The Highest	3.80	The Highest	3.83	The Highest
3	2.45	Moderate	Moderate	2.30	Moderate	Moderate	2.42	Moderate	3.21	High	2.42	Moderate
4	2.33	Moderate	Moderate	2.18	Low	Low	1.50	Inoperable	2.46	Moderate	1.50	Inoperable
5	3.60	The Highest	The Highest	4.00	The Highest	The Highest	3.50	High	3.88	High	3.50	The Highest
6	3.23	High	High	3.72	The Highest	The Highest	2.83	High	3.58	High	2.83	High
7	2.98	High	High	2.83	High	High	3.17	High	2.90	High	3.17	High
8	1.13	Inoperable	Inoperable	1.00	Inoperable	Inoperable	1.00	Inoperable	1.00	Inoperable	1.00	Inoperable
9	1.52	Inoperable	Inoperable	1.43	Inoperable	Inoperable	1.00	Inoperable	1.29	Inoperable	1.00	Inoperable

Table 2. Farmers' Potential in Safe Pepper Planting Practices by Farmers in Trang Province (continued)

	Plaeng-Yai-Prik-Thai Community Enterprise, Village No. 9, Khao Wiset Subdistrict, Wang Wiset District, Trang Province		Community Enterprise of Lamor Local Pepper Planting Group		Raimontri Community Enterprise		Palian District Pepper Farmers Group		Local Plant Genetic Conservation Community Enterprise (Palian Pepper)	
	Average	Practical Potential	Average	Practical Potential	Average	Practical Potential	Average	Practical Potential	Average	Practical Potential
10 Palian Pepper Harvesting and Post-Harvesting Operations	2.86	High	2.60	Moderate	2.70	Moderate	2.96	High	2.70	Moderate
11 Technology Used after Harvesting Palian Pepper										
- Granular Black Pepper	2.54	Moderate	2.98	The Highest	2.57	Moderate	2.81	High	2.57	Moderate
- Granular White Pepper	1.56	Inoperable	1.00	Inoperable	1.00	Inoperable	1.90	Low	1.00	Inoperable
12 Pepper Seed Storage	2.45	Moderate	3.47	The Highest	2.50	Moderate	3.01	High	2.50	Moderate
13 Packaging	1.09	Inoperable	1.00	Inoperable	1.00	Inoperable	1.15	Inoperable	1.00	Inoperable
14 Data Recording	1.38	Inoperable	1.00	Inoperable	1.13	Inoperable	2.27	Moderate	1.13	Inoperable
Farmers' Potential in Totally Safe Pepper Growing Practices	2.41	Moderate	2.47	Moderate	2.25	Moderate	2.66	Moderate	2.25	Moderate

Table 3. Farmers' potential for overall safe pepper cultivation practices in each area

Farmers' potential for overall safe pepper cultivation practices in each area	Average	SD.	Practical Potential
Plaeng-Yai-Pepper Community Enterprise-Moo 9, Khao Wiset Subdistrict, Wang Wiset District, Trang Province	2.41	0.71	Moderate
Community Enterprise of Lamor Local Pepper Planting Group	2.47	0.71	Moderate
Raimontri Community Enterprise	2.25	0.87	Moderate
Palian District Pepper Farmers Group	2.66	0.58	Moderate
Local Plant Genetic Conservation Community Enterprise (Palian Pepper)	2.25	0.87	Moderate

สรุปผล

การปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอปะเหลียน ซึ่งเป็นพันธุ์พริกไทยที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ เหมาะสมกับสภาพดิน แต่กลับพบว่า การปลูกพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนในจังหวัดตรังยังมีน้อย อีกทั้งแปลงปลูกและการจัดการแปลงยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน โดยมาตรฐานเหล่านี้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ซึ่งทำให้มีโอกาสในการขายสินค้าได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยในพื้นที่เป้าหมาย คือ ปัญหาของการผลิตและผลผลิตที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเรื่องโรคในพริกไทย ตลอดจนขนาดการเก็บข้อมูลการผลิตและผลผลิตที่เป็นระบบ เมื่อทำการประเมินศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกไทยแบบปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับปัญหา กล่าวคือ เกษตรกรไม่มีศักยภาพหรือไม่สามารถปฏิบัติในการใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และ การใช้สารป้องกันกำจัดโรค รวมทั้งการบรรจุหีบห่อและการบันทึกข้อมูล ดังนั้น ในการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย ต้องมุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดปัญหาเกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูพืชที่เกษตรกรไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพื่อให้การผลิตพริกไทยมีความปลอดภัยและลดต้นทุนการผลิตได้มากที่สุด รวมไปถึงการสนับสนุนองค์ความรู้ในการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว โดยเฉพาะการบรรจุหีบห่อเพื่อจำหน่าย ตลอดจนการเก็บบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนการผลิตและการตลาด

การอภิปรายผล

การยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์สภาพศักยภาพเบื้องต้นของเกษตรกรกลุ่มผู้ผลิตพริกไทยในจังหวัดตรัง ซึ่งพบว่ามีความศักยภาพในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรในกลุ่มต่าง ๆ มีศักยภาพในด้านการจัดการแปลงหรือการผลิตได้ในระดับปานกลาง ยังไม่สามารถปฏิบัติหรือจัดการกับโรคและแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะโรครากเน่าโคนเน่าของพริกไทย (Root and Stem Rot) เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผลผลิตพริกไทยต่อไร่ต่ำ การป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าของพริกไทยยังคงมีการใช้สารเคมี ซึ่งมีผลทำให้พริกไทยไม่มีคุณภาพ โดยเฉพาะปริมาณน้ำมันหอมระเหย และความเผ็ด หรือสาร piperine ที่เป็นตัวกำหนดมาตรฐาน อันเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มมูลค่าในสินค้า

พริกไทย [4] นอกจากนั้นเกษตรกรยังไม่สามารถปฏิบัติหรือจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมหลังการผลิตหรือกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยวได้ โดยเฉพาะการบรรจุหีบห่อและการบันทึกข้อมูล ซึ่งสิ่งที่เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้นั้น อยู่ในกระบวนการและเกณฑ์การผลิตตามมาตรฐานแปลงปลอดภัย ที่ครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต การผลิต การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อ และการขนส่งการผลิต ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ [5] ทั้งนี้ผลที่ได้จะนำไปสู่แนวทางในการยกระดับมาตรฐานแปลงพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนสู่มาตรฐานแปลงปลอดภัย ที่ต้องมุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพื่อให้การผลิตพริกไทยมีความปลอดภัยตามมาตรฐาน โดยการสนับสนุนเพิ่มองค์ความรู้ในการผลิตและการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุหีบห่อเพื่อจำหน่าย ตลอดจนการเก็บบันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตามแนวทางของมาตรฐานแปลงปลอดภัย

กิตติกรรมประกาศ

คณะวิจัยขอขอบคุณเกษตรกรผู้ปลูกพริกไทยตรง อำเภอปะเหลียน อำเภอวังวิเศษ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ที่อนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) โปรแกรมที่ 13 นวัตกรรมสำหรับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนนวัตกรรม แผนงานสำคัญ (Flagship) มหาวิทยาลัยพัฒนาพื้นที่ กรอบการวิจัย “Local Enterprise” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำหรับทุนอุดหนุนภายใต้โครงการ “การยกระดับพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนด้วยห่วงโซ่คุณค่าใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่สู่ตลาดการแข่งขัน เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการผลิตพริกไทยพันธุ์ปะเหลียนเพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิต” รวมถึงคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการวิจัยนี้มาโดยตลอด

References

- [1] Daily News. (2012). *Pepper growers to cope with ASEAN market*. <http://www.dailynews.co.th/Content/agriculture /52499>.
- [2] Tsao, P.H., & Tummakete, A. (1977). The identity of a *Phytophthora* species from black pepper in Thailand. *Mycologia*. 69, 631-637.
- [3] Best, J. W. (1977). *Research in education*. (3rd Ed). New Jersey: Prentice Hall Inc.
- [4] Chingduang, S. (2012). *Research and development of pepper production to increase competitiveness*. Horticultural Research Institute.
- [5] National Bureau of Agricultural Commodity and Food Standards. (2013). *Good agricultural practices for food crops*. Ministry of Agriculture and Cooperatives.